

tett teljes a szilveszterünk, annak ellenére, hogy az, amit tettünk veszélyes volt akkor.

Mit jelentett ez? Egyszerűen annyit, hogy éhezünk a szóra, s az, amit hallottunk a nagy Mester ajkán, még inkább felmagasztosult. Volt benne valami megnyugtató, ugyanakkor valami hátborzongató is, hiszen tudtuk, mennyire veszélyes őt hallgatni.

Kis túlzással talán azt mondhatom, hogy a művészek, írók, költők, papok mindig a nemzet szószólói voltak és kell, hogy maradjanak. Az ószövetségi próféták klasszikus példái annak, hogy miként szól Isten általuk az ő választott népéhez. Istentől kapott küldetés ez. Néha kemény a hangjuk, de értékes dolgokat, Isten akarata szerint szólnak.

Ma is ez a feladatuk, feladatunk, akiket Isten erre elhívott: értékes dolgokat szólni, írni helyettünk, nekünk... Szavuk így válik teremtő erővé a mában. Testté lesz, és lakozik közöttünk.

Sinkovits hangja, mint Ábrányi Emil koldusának hangja, mélyen és fájón csendül vissza, de így is hozzánk szól: „Hazádnak rendületlenül...”

Nem vagyunk, nem is lehetünk mindannyian a szó, a beszéd mesterei. A mindennapi emberi kapcsolatainkban mégis nélkülözhetetlen a szó, a beszéd. Mi is a magunk szűk körében lehetünk Isten szószólói, amikor a szeretet, a békesség, a jóság, az együttérzés szavaival szólnak, hogy így váljon testté a szó: vigasztalás, bátorítás, vallomás...

Ezért fontos, hogy vigyázzunk a szóra és csak értékes dolgokat szóljunk. Reményik Sándor sorai jutnak eszembe:

„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek...”

Nemcsak ma, mindenkor vigyázni kell a szóra, hogy mit mondunk, mit beszélünk, mert a szó nemcsak teremt, rombolni is tud, ha nem istenes, ha nem szeretetből fakad, ha nem Isten szószólóiként beszélünk...

Más szószólók is vannak, más érdekeket szolgálnak...

Mi Isten emberei vagyunk, úgy is illik szólanunk. Ámen.

AZ ŐSÖK HAGYOMÁNYA

Mt 15,1–6

Ígéretünkhöz híven, folytatom a szokások - hagyományok témakörét. Ennek rendjén ma a hagyományról beszélek. Mindenekelőtt a fogalom vallásos, keresztény szempontok szerinti értelmezésével próbálkozom meg, hogy aztán a későbbiekben, a rendelkezésemre álló másik két alkalommal egy kissé gyakorlatiasabb, mindannyiunkhoz közelebb álló vonatkozásaira világítsak rá.

Mi a hagyomány? Mert templomban, vallásos közösségben hangzik el ez a beszéd, ezért először teológiai szempontból értelmezem a kifejezést. Esze-

rint a hagyomány nem más, mint hitet követelő üzenet közvetítése, átadása, rendszerint szóbeli úton. Az üzenet tartalma független a közvetítőtől: így hallotta, így adja tovább. Szinte kötelező feltétel, hogy a hagyomány közvetítője ismerje a hagyomány eredetét, s annak átadásakor jó, ha legalább utal az üzenet eredetére.

Úgy gondolom, hogy a kifejezés latinus formája is ismeretes: tradíció, ami még inkább kifejezi a folyamat lényegét: szóbeli közlés, átadás - átvétel - bizonyágtevés - megerősítés (konfirmáció) A korai keresztények megkeresztelkedés előtt hosszas felkészítőn vettek részt, ami tulajdonképpen a hagyomány átadására - átvételére szolgált. A kereszteleés előtt vissza kellett mondani a hallottakat: redíció, ezt követte a keresztség, majd a hitben való megerősítés, konfirmáció. Azt hiszem, hogy innen ered a mai szertartásunk neve is.

Hagyomány, hagyományozás már az ószövetségi korban gyakorlatban, szokásban volt: az idősebb nemzedék átadta az általa megőrzött vallásos értékeket. Érdekes, hogy a szóbeli hagyomány mellett a Tórának, a Törvénynek kialakult egy írott formája is.

A hagyomány közvetítője általában a papság, de lehettek a vének is, akik alkalmasnak találtattak, és Isten elhívta őket erre a szolgálatra. A Törvényhez igazodni kellett, azt szigorúan be kellett tartani. Abban az időben senki sem kérdőjelezte meg sem az írott, sem a szóbeli hagyomány tekintélyét, hitelenségét.

Egy nagyon érdekes folyamat az, ami itt tulajdonképpen örökösen végbemegey: továbbadni – átvenni, mondani – hallani, adni – kapni. Ebben a folyamatban válik élővé, mondhatnám életté a hagyomány.

A próféták hosszú során keresztül jutunk el az Újszövetség korához. Érdemes megjegyezni, hogy bár a próféták közül sokan bírálták a Törvény me-revségét, ridegségét, túlzottan aprólékos előírásait, annak tekintélyét egyikük sem vonta kétségbe, még Keresztelő János sem.

A sor Jézussal folytatódik, azzal a különbséggel, hogy ő újat hoz (újbor, régi tömlő, régi ruha, új folt), ami semmiképpen nem egyezik az ősök hagyományával vagy inkább a vének rendelkezéseivel. „Hallottátok, hogy megmondattok... Én pedig azt mondom nektek...”

Jézus az első, aki nyíltan szembehelyezkedik az „ősök hagyományával.” Az ősök hagyománya kifejezés az írástudók, a rabbik, a farizeusok hagyományára utal. Miről is van szó itt ebben a jelenetben? Vádként hangzik a kérdés: „Miért szegik meg tanítványaid a vének rendelkezéseit?” Jézus nem tulajdonított semmi jelentőséget a külsőségeknek, válasza sem méltatja a kérdést, hanem kérdéssel felel: „Ti pedig miért szegitek meg a ti hagyományaitokért az Isten parancsolatát?” Egyszerű példával támasztja alá a kérdést. Tiszteld apádat és anyádat, mondja az ötödik parancsolat. Ti pedig így tanítottok: Ha valaki azt mondja atyjának vagy anyjának: Áldozati ajándék az, amivel megsegíthetnélek, azt ebben az esetben nem köti a parancsolat, hogy tisztelje az atyját és anyját.

Jézus elvetette ezt a hagyományt, mert, felfogása szerint, teljesen ellentétben állt a természetes erkölcsi törvénnyel. Ezért az a kibékíthetetlen ellentét Jézus és a Törvény hagyományát és az ahhoz társított emberi rendelkezéseket mindenáron fenntartani akarók között. Ezért a felháborodás és megbotránkozás Jézus körül, amikor a Törvény fölé helyezi az általa igazinak hitt és vallott, isteni eredetű tanítást, az új hagyományt.

- a ti hagyományaitok (elmarasztaló),
- az Isten parancsolata (követendő).

Jézus szerint az igazi tanítás Isten törvényén alapszik, nem ember alkotta törvényeken és rendelkezéseken. Tulajdonképpen Isten az első hagyományozó, aki a kiválasztottak ajkára adja a hagyományt. A próféta Isten nevében, mondhatnám, Isten helyett beszél, ahogy azt két héttel ezelőtt hallottátok, Isten szószólójaként az értékes üzenetet, hagyományt adja tovább.

Jézus után az apostolokra hárul a hagyomány továbbadásának feladata, először szóban, aztán egyre többen írják le az eseményeket, ahogyan azt Lukács megjegyzi evangéliumának kezdetén. Az apostolok sorából Pál emelkedik ki magasan, de ott vannak azok a tanítók, presbíterek, felügyelők és végül a hívek sokasága, akik átvették a hagyományt, s kötelességüknek tartották azt tovább is adni. A keresztény hagyomány így élt és él tovább. A mi feladatunk is az, ami hitelődeinkké volt: átvenni és tovább adni az utánunk jövő nemzedékeknek. Így válik élővé és élétté bennünk és általunk. Ezért vagyunk keresztények.

Örök vita - sola scriptura, sola fide? Mi az eredeti hagyomány? S ebből a kérdésből ágaznak szét a többi, főleg a tekintélyre vonatkozó kérdések, amelyek az elmúlt századok folyamán sok vitára adtak alkalmat, s osztották meg a kereszténységet. A vita távolról sem zárult le, s véleményem szerint folytatódni fog a végtelenségig, de hozzáteszem, hogy ennek nem mi vagyunk a kiprovokálói, fenntartói.

Közértelemben a hagyomány nemzedékről-nemzedékre átszálló, szájról - szájra adott történet, tan. De a közösségben továbbélő szokásrendet, ízlést, felfogást, ill. szellemi örökséget is jelenti. A múlt kikristályosodott bölcsesége, teszem hozzá, a korábban elhangzottak szellemében.

Anélkül, hogy részletezném ezeket a fogalmakat, szeretném előrevetíteni, hogy a következő alkalommal vallásos közösségünk, egyházunk élő hagyományairól, majd azt követően nemzeti - népi hagyományainkról fogok beszélni, természetesen az ezekhez kapcsolódó fogalmak összefüggésében, különbséget téve az igazi értéket jelentő hagyomány és a hagyomány képében fennmaradt (rossz) szokásaink között. Arra kérek benneteket is, hogy ezen elgondolkozva értsétek meg, mi a különbség az igazi és hamis értékek között. Ehhez adjon mindannyiunknak tisztánlátást a mindenható Isten. Ámen.

„AZ ÁLMOK NEM HAZUDNAK!”

ApCsel 27,21–25

Azt hiszem, attól függetlenül, hogy hiszünk-e az álmokban, vagy nem, mindenkit érdekel: Mi az álom? Egy kissé tudományosan fogalmazva: az álom az embernek olyan állapota, amikor öntudata többé-kevésbé kikapcsolódik, megszűnik a tér és idő érzékelése is. Az álom sokszor a nappali események, történések, lecsapódása, amelyek mint álmokképek a tudatalattiból kiemelkednek, és így kikerülnek az akarat ellenőrzése alól. Álmaink alapját nagyon sokszor valamilyen titkos vágy is képezheti.

A Szentírás meglepően sokat mond az álomról, és ha nagyon odafigyelünk, azt is észrevesszük, hogy nem egyértelműen, sőt nagyon sokszor ellentmondásosan beszél.

1. Az álom elsődlegesen az alvást jelöli, amikor az ember elveszíti önellenőrző képességét. Ez az álom lehet mély álom is, amelyből önmagától nem is tud felébredni az ember. Ilyen álmot bocsátott az Isten Ádámra, amikor társát, Évát megteremtette.

2. Az álom negatív értékelését is megtaláljuk a Bibliában. Ez értékelés szerint az álomban nem Isten akarata, hanem az emberi vágyak, elképzelések fogalmazódnak meg. Az ilyen és ehhez hasonló vágyálmok az emberi gondolkodás, érzés és reménység kifejezői, szemben az isteni üzenettel. Mózes 5. könyve az álomlátást összekapcsolja a jövőmondással, és nagyon súlyos ítéletet mond azok felett, akik saját álmaikat Isten kijelentésének tartják, és ezáltal másokat is félrevezetnek, esetleg bukásba sodornak.

3. A Szentírás pozitívan is értékeli az álmot. Ezen értékelés szerint Isten, sok egyéb mellett, az álmot is felhasználja kijelentésének, akaratának közlésére. Nagyon sok ilyen példával találkozunk az Ószövetségben. Vannak álmok, amelyeken át Isten az Ő akaratát adja az ember tudtára. Máskor az álmoknak politikai jelentősége van, de a legtöbb esetben a személyes élet területére vonatkoznak, az egyes ember életét határozzák meg.

4. Nem minden egyértelmű. Nagyon sok esetben csak magyarázat, megfejtés után érthető meg. A Szentírás azt is világossá teszi, hogy a megfejtés Isten dolga, de Ő egyeseket képessé tehet az álmok megfejtésére. Ilyen képessége volt Józsefnek, Dánielnek és általában a prófétáknak. Péter apostol az első pünkösd reggelén mondott prédikációjában Jóel könyvére hivatkozva arról beszél, hogy a vének álomlátása a szentlélek különös adománya, és ebben az esetben egyenértékű a prófétálással.

Ahelyett hogy tovább és jobban belebonyolódnánk a – sokszor önmagának is ellentmondó – Szentírás magyarázatába, próbáljuk meg egyszerű, hétköznapi nyelven megfogalmazni, hogy mi is az álom. Ebben segít nekünk Petőfi, aki *Jövendölés* című versében mondja, hogy: „Az álom ablak, melyen által lelkünk szeme jövőbe néz.”